

ACC. N:R M. 13703:1-7.

Landskap: Småland Upptecknare: Emeli Leksander, Vialanda
Härad: Albo Berättare: " " "
Socken: Skatelöv Berättarens yrke: Småbrukare
Uppteckningsår: 1954 Född år 1885 i Skatelöv

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Fettisdagsbullar. s. 1.
Lilla jul och lille julaffon. s. 2-4.
Julklappar och jultomte. s. 5-7.

LUF 42.
" 47.
" 48.

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 13703:1.

Bullas.
Det är mycket vanligt, att man äter fastlagsbullar under fastan. Det är inte någon bestämd dag. Bröden äro runda och mycket större än vanliga bullar. Deigen lagas som till vanligt vetebröd. Därav bakas runda rätt stora bullar. De behöva rätt god varme. När de äro färdiga fås de kallna. Sedan skäres ett runt hål på toppen av bullen och inmanätet toges ut. Det smulas sönder och uppblandas med rivna mandel, strösocker, kanel, eller också blandas mandeln med tjock vispgrädde, massan blandas. De tomma bullarna fyllas dockel lägges på. Klar sett dem ätas med varm mjölk, men nu förs tiden för folk helst äta dem till - kaffe. De vita fastlagsbullar här, alla de andra namnen äro väl från andra orter, och äro inte kända här. Struktas hava inte med fastan att göra. Det är väl omkring 30 år sen dessa bullar blevo vanliga

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Jul. 42

1.

Lille jul.

Det är ett talesätt, att det är lillejul den 5 e tretton eller kyndelsmässan d. v. s. Jungfru Marie kyrkogång. Ordet mäsas kan ju ibland betyda masknad, såsom Lijpsidsmässan, till minne av den helige Lijpsid, men Kyndelsmässan är ju nu för tiden en kyrkans högtid. Att ge varandra gåvor var inte vanligt. Ljnte har man gjort några försök elser i hemmet, som till jul. De granna och läckra luciakattorna voro ju fina seines bröd, som ju ha varit att köpa i alla lokaler där bakverk fönns, och i hemmen har ju försökts att efterapa dessa. Det var i skolorna, som seden att fisa Lucia först började. En grannes flicka hade blå ögon gulgult hår och såg för översigt bra ut, hon blev upprepade gånger vald att vara

Luf. 47

ACC. N:R M. 13703:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lucia det är 10 år sedan. Leden är mycket
ung och det är de unga, som välja sin
Lucia i sina föreningars säson s. lu och
andra. Förr var det ju blott de lärda skolorna
som firade Lucia. Lite heller har man
tänkt på grisslakt i samband Luciasedens
Om det varit någon viss dag har jag inte
hört. Man brukade slakta före jul, när griserna
var färdiga. För mycket länge sen började
sådant arbete sedan i oktober ty de slaktade
även en ko på de större ställen, även får och
fjäderfä. Då blev det mycket arbete med korv
sylta och annan slaktmat. Det var lite högtidligt
Slaktaren kom, svinottan var en tidig timme.
Det var en mörk tid, då somliga fick lysa
sig med stökar eller en mycket dålig lykta.
Grisen borde vara färdig tills det blev ljus.
Slaktaren borde ha rikligt med traktering

28

ACC. N:R M. 13703:4

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

och även en eller flera supar. Ibland betalades
med en pengars och någon gång med "smakporv"
när den blev färdig. Det var ju ett arbete
som var av värde, då vem som helst inte
kunde slakta. Man gav inte varandra gåvor
vid Byrådmässa. Men det kunde hända att
man inte kastat ut julgranen vid "Knuti"
då julen ju borde vara slut. Då blev det ett
litet barnkalas och så plockades julgranen.
Julen dansades ut. Benskesövadag har inte
förelkommit här. Det var ju restor "benskesöv"
som husmor plockade ihop och bättade upp
med andra matrars pankaka kaffe med
dopp o. d. Det var väl bra då fattigt folk
hade ont om mat. Nu torde den sedan inte
förelkomma. Det är ju ett skänkt ord som
heter "rasket", betyder något sämre eller några
raster, som inte dugde till vilken måltid som
helst.

3

Julklappar.

Ordet julklapp är ju mycket gammalt. Det hände ju att grannar kom på julkvällen. Klappade på dörren och kastade in en paket innehållande någon gåva till en eller flera av familjens medlemmar. Sådana kallas ännu i dag gåvor vid jultid för julklapp. För att beta julklapp måste gåvan vara en överraskning. Däremot i det rika hemmet hade förs. bättre om tid än nu, lesvende på att det var lätt att få arbetskraft. Sådana gjorde riktiga "klosterarbete" d. v. s. finare handarbete. Dessa blev julklappar, var och en hade sin hemlighet. Ingen borde veta något om var han eller hon kunde få till jul. Fjänstefolket skulle också ha julklapp. De fingo klämningsstygar, strumpor, förkläden o. d. någon gång en klocka ett par gusstakar till sådana som

ACC. N:R M. 13703:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Tjänat länge i ett bättre hem. Alla jul-
gåvor samlades i en korg väl ombundna
med granna papper. När den riktiga kvällsmättiden
var aväten och julgranen blivit tärd, så
delade husfadern ut alla paket, som
fanns i korgen. Han läste upp alla namn som
stodo på paketen så att ingen behövde gissa
sig till något. Julgranen står på golvet, och
ha den på bordet och julklappar lagda i hög
under den är, som Torde vara bekant, tyskarnas
sätt att ha sina geschenke. För några årtionde
sedan började seden med jultomter. Det var de
som var unga och hade barn. De klädde sig i
tomteus inask med det långa skägget och det
rynliga ansiktet, vit träja, röda byxor, och ett
par stora träskor. På frågan om det fanns
några snälla barn? fick han ju alltid ett ja
till svar. Sedan fick ju barnen julgåvor.

8

ACC. N:R M. 13703:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Några andra julsången har inte förekommit
i så fall har det varit i en så sluten krets
att det inte blivit vidare omtalat. Under
den gamla goda tiden var det däremot inte
beskicklig med julklappas bland folkets breda
lager. Så långt det gick, så borde var och en
dock ha något nytt till jul. Den, som
bere utan fick sitta på "buggkubben" det
var ett talesätt. Men när folk började att
resa till städerna, så hände det, att syskon
som voro borta sände hem någon sak
till sina mer eller mindre fattiga syskon
på landet. Då var det roligt ty barnen hade
mindre anspråk och kunde glädja sig åt lite
nog. I början av seklet infördes bruket med
julbrev och en ofantlig ström av alla slags
brev. Det var roligt med dessa brev. Det
var ju en hälsning

Q